

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 25.7.2024

INFR(2024)0033

C(2024)4017 final

PÕHJENDATUD ARVAMUS,

mis on adresseeritud Eestile

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 alusel

seoses sellega, et Eesti ei ole teatanud meetmetest, millega võetakse siseriiklikku õigusesse üle direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019)

PÕHJENDATUD ARVAMUS,

mis on adresseeritud Eestile

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 alusel

seoses sellega, et Eesti ei ole teatanud meetmetest, millega võetakse siseriiklikku õigusesse üle direktiiv (EL) 2019/1937 liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta (ELT L 305, 26.11.2019)

1. Direktiivi (EL) 2019/1937 (edaspidi „direktiiv“) artikli 26 lõikes 1 on sätestatud, et „liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 17. detsembriks 2021“.
2. Vastavalt artikli 26 lõikele 2 ja erandina lõikest 1 tuleb liikmesriikidel jõustada meetmed, mis on vajalikud, et järgida artikli 8 lõikes 3 sätestatud asutusesise teavituskanali loomise kohustust erasektori juriidiliste isikute puhul, kellel on 50–249 töötajat, hiljemalt 17. detsembriks 2023.
3. Direktiivi artikli 26 lõike 3 viimase lause kohaselt peavad liikmesriigid edastama ülevõtmisnormide teksti viivitamata komisjonile.
4. Artikli 8 lõikega 1 on nõutud, et liikmesriigid tagavad, et era- ja avaliku sektori juriidilised isikud loovad asutusesiseks teavitamiseks ja järelmeetmete võtmiseks kanalid ja menetlused, pärast konsulteerimist ja kokkuleppel sotsiaalpartneritega, kui see on liikmesriigi õiguses ette nähtud.
5. Vastavalt artikli 8 lõikele 3 kohaldatakse artikli 8 lõiget 1 selliste erasektori juriidiliste isikute suhtes, kellel on 50 või rohkem töötajat.
6. See, et Eesti peab võtma meetmeid eespool nimetatud direktiivi nõuete täitmiseks, ei ole vaidlusküsimus.
7. Kuna Eesti ei ole komisjonile teatanud kõnealuse direktiivi artikli 8 lõigete 1 ja 3 täitmiseks vastu võetud õigusnormidest ja komisjonil ei ole ka muid andmeid, mis lubaksid järeldada, et Eesti Vabariik on vajalikud õigusnormid vastu võtnud, on komisjon sunnitud arvama, et Eesti Vabariik ei ole kõnealuseid õigusnorme veel vastu võtnud.
8. Seepärast andis komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 258 sätestatud menetluskorrale oma 24. jaanuari 2024. aasta kirjas C(2024) 410/7 Eestile võimaluse esitada kahe kuu jooksul selles küsimuses oma seisukoht.
9. Eesti 27. märtsi 2024. aasta kirjas nr INF(2024)000491 esitatud seisukohtadest ilmneb, et Eesti ametiasutused valmistavad kõnealuse direktiivi täitmiseks vajalikke meetmeid praegu ette. Eelkõige andis Eesti valitsus komisjonile teada, et direktiiv võetakse üle kavandatava rikkumisest teavitaja kaitse seadusega. Eesti ametiasutused selgitasid, et seoses Riigikogu valimiste ja uue Vabariigi valitsuse ametisse nimetamisega on seaduseelnõu pidanud läbima uue kooskõlastusringi ja see tuli uuesti esitada valitsusele. Eesti ametiasutuste sõnul oli eelnõu Riigikogus lugemisel.

10. Eesti teatas 15. mai 2024. aasta kirjas INFR(2024)000724 komisjonile, et Riigikogu võttis samal kuupäeval vastu tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse, mille eesmärk on direktiiv täielikult üle võtta. Eesti ametiasutuste esitatud teabe kohaselt jõustub seadus 1. septembril 2024, kuid kõnealuse seaduse § 8 lõike 2 punkt 3 jõustub 1. jaanuaril 2025.
11. Eesti teatas 30. mail 2024 eespool nimetatud seadusest (MNE(2024)02404) ja muudest ülevõtmismeeetmetest (MNE(2024)02405, MNE(2024)02406, MNE(2024)02407) ja selgitavast dokumendist (MNE(2024)02408) ning teatas täielikust ülevõtmisest.
12. Olenemata seaduse vastuvõtmisest märgib komisjon, et seaduse § 8 lõike 2 punkti 3 jõustumise hilisemaks lükkamine, nagu on sätestatud seaduse §-s 23, tähendab, et direktiivi artikli 8 lõigetes 1 ja 3 sätestatud vastav kohustus ei ole üle võetud.
13. Eelkõige on tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse § 8 lõike 2 punktis 3 sätestatud, et „asutusesisese teavituskanali loomise kohustus on [...] juriidilisel isikul, kus on 50 või enam töötajat“. Vastavalt §-le 23 kohaldatakse „käesoleva seaduse § 8 lõike 2 punkti 3 juriidiliste isikute suhtes, kus on 50–249 töötajat, alates 2025. aasta 1. jaanuarist“. Seaduse §-ga 23 lükatakse seega direktiivi artikli 8 lõike 3 kohase asutusesiseste teavituskanalite loomise kohustuse jõustumine hilisemaks direktiivi artikli 26 lõikes 2 sätestatud tähtajast.
14. Sellest tulenevalt peab komisjon järeldama, et Eesti ei ole veel võtnud vajalikke meetmeid, et tagada direktiivi artikli 8 lõigete 1 ja 3 ning artikli 26 lõike 2 ülevõtmine oma siseriiklikku õigusesse, kuna asjaomased meetmed ei ole jõus ja artikli 26 lõikes 2 on konkreetselt nõutud, et liikmesriigid jõustaksid need meetmed 17. detsembriks 2023.
15. See tähendab ka seda, et Eesti Vabariigi 30. mai 2024. aasta teadet ülevõtmismeeetmete kohta ei saa pidada tõseks direktiivi artikli 26 lõike 3 tähenduses. Selle sätte kohaselt peavad liikmesriigid edastama komisjonile viivitamata „kõnealuste normide teksti“, st sama artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud sätted. Kuna nende kahe lõike kohaselt peavad asjaomased sätted olema jõus, ei ole sellistest sätetest teatamine, mis ei ole jõus, kooskõlas lõikega 3.
16. Komisjoni hinnangul peavad Eesti ametiasutused võtma vastu kõik vajalikud meetmed, et kõnealune direktiiv viivitamata siseriiklikku õigusesse üle võtta, nii et ülevõtmine toimuks ettenähtud tähtpäevaks, ning teatama sellest komisjonile.
17. Seadusandliku menetluse alusel vastu võetud direktiivide osas juhib komisjon Eesti valitsuse tähelepanu sellele, et Euroopa Liidu Kohus võib aluslepingu artikli 260 lõike 3 kohaselt määrata karistusmaksu, mida komisjon kohaldab vastavalt 22. detsembri 2022. aasta teatisele „Rahalised karistused rikkumismenetluses“⁽¹⁾ ja 21. detsembri 2016. aasta teatisele „ELi õigus: parema kohaldamisega paremad tulemused“⁽²⁾.

⁽¹⁾ ELT C 2, 4.1.2023, lk 1.

⁽²⁾ ELT C 18, 19.1.2017, lk 10.

SEEPÄRAST

ESITAB EUROOPA KOMISJON,

olles 24. jaanuari 2024. aasta kirjaga (viitenumber: C(2024) 410/7) andnud Eestile võimaluse esitada oma seisukoht ning pidades silmas Eesti Vabariigi nii 27. märtsi 2024. aasta vastust (viitenumber: INF(2024)000491) kui ka 15. mai 2024. aasta vastust (viitenumber: INFR(2024)000724),

JÄRGMISE PÕHJENDATUD ARVAMUSE

vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 esimesele lõigule ja tõdeb, et lükates hilisemaks direktiivi (EL) 2019/1937 (liidu õiguse rikkumisest teavitavate isikute kaitse kohta) (ELT L 305, 26.11.2019) täitmiseks vastu võetud tööalasest Euroopa Liidu õiguse rikkumisest teavitaja kaitse seaduse § 8 lõike 2 punkti 3 jõustumise, on Eesti rikkunud kohustusi, mis tulenevad kõnealuse direktiivi artikli 8 lõigetest 1 ja 3 ning artikli 26 lõigetest 2 ja 3.

Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 258 esimesele lõigule kutsub komisjon Eestit võtma käesoleva põhjendatud arvamuse nõuete täitmiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul alates arvamuse kättesaamisest.

Brüssel, 25.7.2024

Komisjoni nimel

Didier REYNDEERS

komisjoni liige

